

CUVÂNT-ÎNAINTE

Despre procedura civilă s-a spus că „a fost uneori și metaforic considerată o «gramatică» sau o «aritmetică» a dreptului substanțial”. Fiind preocupată de domeniile exacte, de lucrurile precise, procedura civilă ne-a suscitât interesul spre a descoperi tainele unor norme de drept care să exceleze prin rigoare. În acest context am abordat procedura somației de plată în cadrul programului de studii doctorale al Facultății de Drept din cadrul Universității Babeș-Bolyai Cluj-Napoca, sub coordonarea prof.univ.dr. emerit Ion Deleanu, finalizat în anul 2010 la Facultatea de Drept din cadrul Universității de Vest din Timișoara, sub coordonarea prof. univ. dr. Ion Lulă.

Procedura somației de plată a făcut parte din categoria procedurilor speciale ale dreptului procesual civil – fiind consacrată și la noi în țară abia începând cu anul 2001 – și fiind o procedură inedită, s-a dovedit pe parcursul anilor utilă, de aceea demnă de aprofundare.

În acest sens, am considerat necesar ca în cadrul demersului științific, pe lângă tratarea aspectelor legate *stricto sensu* de tema cercetată – respectiv despre celeritate în cadrul procedurii somației de plată, evoluția ei în cadrul unor legislații europene și la noi în țară, atributele ei și domeniul de aplicare, condițiile generale și speciale de promovare ale cererii în somația de plată, procedura efectivă de judecată –, am încercat să delimităm această procedură de alte tipuri de proceduri cu care se aseamănă, dar de care se deosebește fundamental, și totodată să marcăm importanța practică a acesteia, alocând un spațiu mai larg analizei procedurii somației de plată în practica Curții Constituționale, cu ocazia invocării de către justițiabili a unor excepții de neconstituționalitate și, în mod deosebit, în practica instanțelor de judecată.

Actele normative care se aplicau în această materie, respectiv OG nr. 5/2001 privind somația de plată și OUG nr. 119/2007 privind ordonanța de plată au fost abrogate la data de 15 februarie 2013, odată cu intrarea în vigoare a noului Cod de procedură civilă. Astfel, articolele 1014-1025 C.pr.civ. au preluat, în esență, reglementările anterioare.

Totodată, într-un titlu separat, intitulat Procedura cu privire la cererile de valoare redusă, art. 1026-1033 C.pr.civ., a fost preluat Regulamentul Parlamentului European și al Consiliului nr. 861/2007 privind stabilirea unei proceduri europene cu privire la cererile cu valoare redusă, ca o alternativă la procedura de drept comun și la cea a ordonanței de plată.

În acest context, Titlurile I-IV se referă la procedura somației de plată, așa cum a fost prezentată ea în cadrul tezei de doctorat, cu legislația valabilă până la data de 1 decembrie 2010, iar pentru a aduce la zi această reglementare, în Titlul V am prezentat procedura Ordonanței de plată, așa cum se regăsește în prezent în Codul de procedură civilă, cu legislația valabilă până la data de 31 decembrie 2025.

TITLUL I

INSTITUȚIA SOMAȚIEI DE PLATĂ ÎN CONTEXTUL REGLEMENTĂRILOR DIN ROMÂNIA

Capitolul 1

Celeritatea în procesul civil

§1. Preliminarii

Alături de celelalte principii care guvernează procesul civil, principiul celerității¹ are o însemnătate deosebită, exprimând cerința desfășurării ritmice, operative, dinamice a procesului civil, ceea ce asigură calitatea și forța persuasivă a actelor sale finalizatoare².

Urmând o analiză a acestui principiu, trebuie arătat faptul că acesta își găsește consacarea, atât în art. 21 alin. 3 din Constituție, prin aceea că „părțile au dreptul la un proces echitabil și la soluționarea cauzelor într-un termen rezonabil”, cât și în art. 10 din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară³, specificându-se că, „toate persoanele au dreptul la un proces echitabil și la soluționarea cauzelor într-un termen rezonabil, de către o instanță imparțială și independentă, constituită potrivit legii”. Aceste dispoziții legale au fost preluate din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale⁴, unde se prevede la art. 6 pct. 1 prima parte că, „orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială...”.

Raportându-ne la aceste dispoziții, se poate observa că intervin anumite cuvinte cheie, care se perpetuează de la un act normativ la altul, cum ar fi: „proces echitabil” și „termen rezonabil”, ceea ce ne conduce la concluzia că acestea reprezintă esența drepturilor procesuale ale oricărei persoane, pentru ca accesul liber la justiție să nu fie formal, fiind necesară judecarea echitabilă a procesului judiciar, într-un termen rezonabil.

---

¹ Termenul „celeritate”, potrivit DEX, înseamnă iuțea, repeziciune și provine din fr. *célérité*, lat. *celeritas*, -atis.

² A se vedea, I. Deleanu, *Tratat de procedură civilă*, Editura All Beck, București, 2005, vol. I, p. 27.

³ Republicată în „Monitorul Oficial al României”, Partea I, nr. 827 din 13 septembrie 2005, modificată și completată ulterior.

⁴ Convenția a fost ratificată de România prin Legea nr. 30/1994, publicată în „Monitorul Oficial al României”, nr. 135 din 31 mai 1994, modificată ulterior.

Referindu-ne, în acest demers, la noțiunea de „celeritate”, o putem asocia cu expresia „termen rezonabil”. Soluționarea unui proces într-un termen rezonabil înseamnă, de fapt, desfășurarea lui în limite normale de timp, cu rapiditate, promptitudine, în raport de complexitatea acestuia, căpătând, în acest mod, rang de principiu de drept procesual.

Celeritatea este variabilă, fiind influențată de mai mulți factori, legați de circumstanțele litigiului: complexitate, comportamentul părților, mandatarilor sau avocaților acestora, comportamentul instanței, dificultatea și multitudinea probelor care se administrează. Respectarea acestui principiu nu trebuie să atragă încălcarea altora, procesul civil trebuind să se desfășoare sub semnul echipolenței dintre celeritate și calitatea judecării. O justiție rapidă poate fi o justiție expeditivă, deci o justiție proastă⁵, judecătorul trebuind să găsească un echilibru între desfășurarea unui proces într-un termen rezonabil și pronunțarea unei hotărâri temeinice și legale. Numai o evaluare a tuturor elementelor fiecărui caz concret în parte poate permite determinarea, în termeni reali, a respectării caracterului rezonabil al duratei unei proceduri, precum și o reflecție asupra unei bune administrări a justiției⁶. Într-o monografie⁷ mai recentă s-a spus: procedura înseamnă proces, iar procesul înseamnă durată.

Deși expresia „termen rezonabil” este un concept, prin hotărârile pronunțate de-a lungul timpului, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reușit să atragă atenția asupra importanței aplicării reale și concrete a acestei garanții, oferind totodată și criteriile de analizare a rezonabilității termenului în care se judecă un litigiu și solicitând statelor, prin această jurisprudență⁸, îndeplinirea obligațiilor pozitive ce le revin⁹.

---

⁵ A se vedea, J. Robert, *Droits de l'homme et libertés fondamentales*, Montchrestien, Paris, 1996, p. 265.

⁶ A se vedea, F. Quilleré-Majzoub, *La défense du droit à un procès équitable*, Bruylant, Bruxelles, 1999, p. 85.

⁷ A se vedea, D. Cholet, *La célérité de la procédure en droit processuel*, L.G.D.J., 2006, nr. 95.

⁸ Hotărârile Curții sunt accesibile la www.echr.coe.int. Printre hotărârile pronunțate în acest sens, exemplificăm: Hotărârea din 23 aprilie 1987, în cauza *Erkner și Hofauer*, Hotărârea din 18 noiembrie 2004, în cauza *Zazanis și alții contra Greciei*, Hotărârea din 11 decembrie 2003, în cauza *Karahalios contra Greciei*, Hotărârea în cauza *Ruianu contra României*, publicată în „Monitorul Oficial al României”, Partea I, nr. 1139 din 2 decembrie 2004, Hotărârea din 8 decembrie 1983, în cauza *Preto și alții*, Hotărârea din 26 octombrie 1988, în cauza *Martens Moreira*, Hotărârea din 25 iunie 1987, în cauza *Capuano contra Italiei*, Hotărârea din 23 noiembrie 1993, în cauza *Scopelli contra Italiei*. Cu privire la determinările esențiale referitoare la „termenul rezonabil”, a se vedea, I. Deleanu, Gh. Buta, *Procedura somației de plată, Doctrină și jurisprudență*, Editura C.H. Beck, București, 2006, pp. 4-6 și I. Deleanu, *Dreptul la judecarea într-un termen rezonabil*, „Pandectele Române”, nr. 9/2007, pp. 17-34.

⁹ Rațiunea existenței acestei garanții poate fi exprimată prin adagiile: *justice delayed, justice denied* – o justiție întârziată, o justiție negată sau *justice rétive, justice fautive* – o justiție lentă, o justiție greșită.